

TRONDHEIM-I TANULMÁNYÚT

Szeptember második hetében egy hat fős hazai delegáció látogatott el a norvégiai Trondheimbe, hogy a helyi idősgondozási ellátórendszerrel, valamint az intézményekkel kapcsolatban szerezzen elsőkézből származó gyakorlati tapasztalatokat. A résztvevők közül négyen a Homokháti Kistérségben üzemelő szociális intézmények képviselői, vezetői voltak, míg két fő a projektpartnerek képviselőjében vett részt a tanulmányúton.

Trondheimre több tényező miatt esett a választás. Egyfelől, Norvégia harmadik legnagyobb városaként (az agglomerációt is beleértve) kitűnő terepet kínál különböző típusú időskori ellátást biztosító intézmények meglátogatására. Másrészt, a nagyvárosi környezetben (Trondheim kb. egy Szeged méretű város) található intézmények megfelelő kontrasztot biztosítanak a tanulmányút programjában szereplő többi, apró vidéki településen megszervezett hasonló típusú ellátással. Itt elősorban a nagyvárosi ellátástól távoli, az esetenként jelentős földrajzi távolságokból adódó nehézségeket kell helyi szinten leküzdeni és a kihívásokat kezelni. Továbbá szintén a város mellett szólt az, hogy a norvég donor partner, a SINTEF központja is itt található, így nemcsak a program szervezése volt gördülékenyebb (ezt a SINTEF munkatársai intézték), hanem lehetőség volt a program végeztével még további egyeztetéseket folytatni a projekt további teendőivel kapcsolatban.

A teljes tanulmányút négy napot vett igénybe, igaz a legelső inkább csak az utazással telt, tekintettel a késő délutáni indulásra. A rákövetkező két nap feszített programjának keretében összesen négy intézményt sikerült meglátogatnia a csoportnak, ezek közül három inkább az időskori ellátására helyezte a hangsúlyt (jóllehet ezek méretükben, az ellátottak számában az épületek állagát tekintve nagy szórást

mutattak), míg a negyedik inkább általános célú egészségügyi szolgáltatásokért felelt. Azonban az feltűnő volt, hogy mindezen különbségek ellenére az általuk nyújtott szolgáltatások színvonala és minősége gyakorlatilag megegyezett egymással, függetlenül a többi tényezőtől. Legyen szó egy intézményről, ami Trondheim legdinamikusabban fejlődő negyedének közepén áll vagy egy másikról, ami a várostól négy és fél órára esik közúton vagy másfél órára komppal, nem lehetett lényegi különbségeket felfedezni az ellátásban alkalmazott berendezések, eszközök és felszereltség valamint a szolgáltatás színvonalának tekintetében közöttük.

A magyar delegáció tagjai a trondheimi Ladesletta intézmény egyik tetőkertjében, az intézményvezető, Karine Lee Blomstrøm (balról a második) kíséretében

Norvégiában, mint a világ egyik legmagasabb életszínvonalú országában az ellátásra való jogosultság alapvetően különbözik például a hazai rendszertől. Mivel a szociális rászorultság fogalma gyakorlatilag ismeretlen, így az idősoththonokba és az egyéb, az idősök méltóságteljes öregedését támogató intézményekbe kizárólag egészségügyi rászorultság alapján lehet bekerülni. És mivel Norvégia éppúgy szembesül az egyre idősödő népesség problémájával, mint szinte az összes több európai állam, a várólisták a rendelkezésre álló férőhelyekre ezekben az intézményekben bizony meglehetősen hosszúak. Épp ezért a SINTEF és a többi kutatóintézet különösen nagy hangsúlyt fektet az olyan technológiák kifejlesztésére, melyek segítségével az idősök a saját otthonaikban, ismerős környezetben is annak tudatában élhetnek biztonságban, hogy a segítség bármilyen gond esetén a rendelkezésükre áll. Az öngondoskodás, önellátás ilyen formája nagy terhet vesz le az ellátórendszerrel mind gazdasági, mind pedig személyi kapacitások tekintetében.

A Ladesletta egészségügyi és jóléti központ (ahogyan általában Norvégiában hívják az idősoththonokat) a környék egyik legmodernebb ilyen típusú intézménye. Számos funkciót tölt be és egy sor olyan szolgáltatást kínál a lakói számára, melyek igénybevételéhez egyébként el kellene hagynuk az intézmény területét. Ilyen szolgáltatások például a könyvtár, kávézó, fodrász, pedikűrös stb. A 76 állandó lakóra összesen 120 főt számláló ellátó személyzet felügyel, bár ezek jórésze csak részmunkaidősen dolgozik az intézményben. A központ jó kapcsolatot ápol a helyi intézményekkel (iskolákkal, óvodákkal) és tagja számos városi szintű kezdeményezésnek is (Vörös Kereszt helyi tagozata, önkéntes csoportok, kerékpáros klub).

Az épület technológiai felszereltsége jellemzően a legújabb kütyüket és berendezéseket vonultatja fel, melyek mindegyike a maga módján azt a célt szolgálja, hogy megkönnyítse az ápolók munkáját (okos eszközök a napi feladatok listázására és az elvégzett munka nyomomonkövetésére, házon belüli beléptetőrendszerek, okos ajtók, épületen belüli pontos helyzetet meghatározó rendszer) és biztonságosabbá tegye a lakók életét valamilyen formában (esés érzékelők, mozgásérzékelők, csuklóra erősített vészjelzők stb).

Fosen tartomány egyik betegellátó intézménye Brekstadtban

Ezt követően egy hasonló, ám méretében jóval kisebb intézmény látta vendégül a delegációt Malvik településen, ami vonattal mindösszesen 15 percre van Trondheimtől nyugati irányban. A fjord partján fekvő épület szintén vadonatúj, 2014-es építésű, és építészeti szempontból is úgy lett kialakítva, hogy minimális legyen az energiafelhasználása, jóllehet ez külön nem szempont egy idősoththon esetében, még Norvégiában sem. Felszereltségében visszaköszönnek a korábban látottak és befogadó képességét tekintve is pusztán a helyi igényeket vették figyelembe. A személyzet kiegyensúlyozottsága és jó kedélyállapota, csakúgy, mint Ladesletta esetében, ezen a helyen is szembetűnő volt. Ennek oka feltehetően a pontosan és jól definiált feladatokban, a felelőségek pontos körülhatárolásában, illetve a túlterheltség hiányában keresendők.

A programban a tanulmányút harmadik napjára olyan vidéki közösségekbe tett látogatások szerepeltek, amelyek Trondheimtől viszonylag nagy távolságra helyezkednek el. Településszerkezetüket tekintve ezek a falvak nagy hasonlóságot mutatnak Mórahalom szórt tanyás szerkezetével. A látogatás célja az volt, hogy kiderüljön, hogy hogyan lehet biztosítani azokat az alapvető szükségleteket (melyek színvonala igen magas) az idősellátás és egészségügyi ellátás terén ilyen messze attól a környezettől, amelyek máskülönben szinte természetesnek vehetők a nagyvárosban.

Különböző okos berendezések segítik az ápolók és az ellátottak napi életét

A települések nincsenek a szó legszorosabb értelmében elvágvá a külvilágtól, azonban az a tény, hogy közúton több mint négy óra alatt érhető el Trondheimból, és még komppal is több mint egy óra az út a fjordon keresztül azt mutatja, hogy ha csak egy mód van rá olcsóbb és az érintettek számára mindenképp kényelmesebb megoldás helyben biztosítani a különféle ellátásokat, így az egészségügyi ellátást is.

A festői Afjord falucska

A Folsen egészségügyi szolgáltató központ Brekstadt-ban nem illeszkedett tökéletesen az idősgondozás tematikájába, de jól példázta, hogy hogyan lehet decentralizált módon, a helyi közösség igényeit figyelembe véve biztosítani azokat az alapvető szolgáltatásokat, melyek csak indokolatlan kapacitáshiányt okoznának egy nagyobb kórház esetében, nem beszélve azokról a költségekről, mely a kórházba való eljutással jár egy ennyire távol első területről. Az a helyszín jó példája volt annak, hogy egy erős általános alapszolgáltatással kiszűrhetők azok a problémák melyek kezelésére alkalmas az intézmény (akár kisebb sebészeti beavatkozásokra is) de ugyanakkor lehetőség van súlyosabb problémák diagnózisára is (videókonferencia a praktizáló orvos és a kórházi specialisták között a beteg részvételével) és végsősoron rendelkezésre áll egy mentőhelikopter is az igazán súlyos esetek számára, mellyel 30 perc alatt a trondheimi központi kórházban lehet az illető. A Folsen-i intézet egy jó példája annak, hogy megfelelő infrastruktúrával áthidalhatók még relatív nagy földrajzi távolságok is, és általuk elérhetők ugyanolyan színvonalú szolgáltatások, mint egy nagyvárosban. Norvégiában törvény írja elő, hogy az önkormányzatoknak egyen szintű egészségügyi és időskori ellátási színvonalat kell biztosítaniuk a lakók számára, függetlenül attól, hogy a sűrűn lakott DNY-i országrészben lakik az illető vagy esetleg a sarkkörön túl egy világtól viszonylag távol eső kis faluközösségben.

A tanulmányút utolsó állomása Afjord falucska volt ahová további egy órányi buszozást követően lehet eljutni Brekstadt-ból. Jóllehet ennyi utazást

követően joggal feltételezheti valaki, hogy lassan elmarad a civilizáció, mégis az afjordi idősek otthona is rendelkezett mindazzal a felszereltséggel és szolgáltatási színvonallal, melyek korábban már bemutatásra kerültek. Az otthon mérete itt is tükrözi, hogy idősgondozás terén teljes mértékben a helyi igényekre szabták, azonban érdekes módon egyéb funkciókat is kínál. Az otthon ugyanis egy virtuális óvodaként is működik a helyi gyerekek számára, aki minden nap egész nap szinte folyamatosan az épület kertjében kialakított udvaron játszanak, benti foglalkozások csak nagyon rossz idő esetén vannak, és így a konyha és a mellékhelységek közös használatban vannak. Ezzel a megközelítéssel azonban elérték, hogy a gyerekek is napi kapcsolatban legyenek az idősekkel, ami a későbbiekben a hozzájuk való viszonyukat is alapvetően befolyásolhatja, és az idősek is örömeiket lelik a néhány éves gyerekekkel való rendszeres találkozásokban.

A tanulmányút szakmai beszámolója elérhető a [projekt honlapján](#) magyarul és angolul egyaránt.

AZ ÉPÍTKEZÉSI MUNKÁLATOK IS ELKEZDŐDTEK

A meglehetősen hosszadalmasra nyúló és igen körülményes közbeszerzési eljárás lefolytatását követően augusztus végén megkezdődhetnek a közösségi ház alapozási munkálatai. Az ősztől kezdve tapasztalt szinte nyári időjárás kedvezett a beton száradásának, így október végéig sikerült behozni azt az enyhe lemaradást, amit az elhúzódó közbeszerzési eljárás okozott. Amennyiben kitartanak a kedvező körülmények év végére a tető is felkerül az épületre, biztosítva ezáltal a téli hónapokban a beltéri munkavégzés lehetőségét.

Terv szerint halad az építkezés is

Márta Farkas

Projekt koordinátor

Tel. +36 62 281 022 /178

E-mail: farkasmarta@morahalom.hu

| MÁSODIK HÍRLEVÉL · Október 2016